

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2538

Vragen van het lid **De Roon** (PVV) aan de Minister van Defensie over *de ernstige schade aan het voortstuwingssysteem van Zr. Ms. Karel Doorman* (ingezonden 14 april 2016).

Antwoord van Minister **Hennis-Plasschaert** (Defensie) (ontvangen 18 mei 2016).

Vraag 1

Waarom is voor Zr. Ms. Karel Doorman een configuratie gekozen waarbij twee hoofdelektromotoren het schip aandrijven?¹

Antwoord 1

Het JSS heeft een dieselelektrische voortstuwing. Dit houdt in dat dieselgeneratoren elektrische energie leveren aan twee hoofdelektromotoren die via aandrijfassen de schroeven laten draaien. Bij het JSS is, in plaats van een rechtstreekse aandrijving door dieselmotoren, gekozen voor dieselelektrische voortstuwing omdat dit beter is in geval van bijvoorbeeld een operatie dicht voor de kust en het schip langdurig met lage snelheid moet varen. Een dieselmotor die langdurig op laag vermogen draait, vervuult immers sneller en verbruikt relatief veel brandstof.

Vraag 2

Zijn de ontwerpwijzigingen tussen 2006 en 2009, waarmee mede op de motoren werd bezuinigd, van invloed geweest op het ernstige defect aan een van de twee elektromotoren?²

Antwoord 2

Nee. Defensie en de bouwer hebben eind 2009 na uitvoerige onderhandelingen het JSS-bouwcontract getekend. In de periode tot 2009 zijn de geschatte kosten van het JSS gestegen. Defensie heeft in de loop van de onderhandelingen derhalve verschillende maatregelen genomen om de kosten te beheersen, waaronder een verlaging van de maximale snelheid. U bent daarover geïnformeerd met de verwervingsbrief van 5 november 2009 (Kamerstuk 32 123 X, nr. 24). Door de lagere maximale snelheid was minder

¹ Kamerstuk 33 763, nr. 100

² Marineblad februari 2013, »Indrukwekkende maritieme logistieke capaciteit voor de hele krijgsmacht»

vermogen nodig voor de opwekking van elektrische energie. Hierdoor kon één van de vijf geplande grote dieselgeneratoren worden vervangen door een kleiner exemplaar.

Bij de andere componenten van het voortstuwingssysteem, zoals de elektromotoren en de aandrijfassen, is niets veranderd. Er is dan ook geen verband tussen het opgetreden defect en deze wijzigingen in het ontwerp. Zoals gemeld in de brief van 2 februari 2012 (Kamerstuk 33 000 X, nr. 67) heeft Defensie in 2012 opnieuw gekeken naar het beheersen van de kosten. Deze maatregelen hadden geen betrekking op het voortstuwingssysteem. Het onderzoek door de fabrikant zal duidelijkheid bieden over de oorzaak van het defect.

Vraag 3

Klopt het dat een deel van het dek of de romp gesloopt moet worden zodat de defecte elektromotor vervangen kan worden?³ Zo ja, wie draait op voor deze kosten?

Antwoord 3

Om de defecte elektromotor te kunnen verwijderen, was een verticale schacht boven deze motor nodig. Daarvoor is een opening gemaakt in twee bovengelige tussendecken. Het was niet nodig om een opening te maken in het bovenste helikopterdek of de scheepshuid. Via de verticale schacht is de defecte motor opgetild, op het transportdek voor zwaar materieel geplaatst en per dieplader uit het schip gereden. Inmiddels is de motor naar de fabrikant overgebracht voor onderzoek en reparatie. Na het terugplaatsen van de gerepareerde elektromotor wordt het schip weer in originele staat teruggebracht. De kosten van deze operatie maken deel uit van de aanspraak van Defensie op het garantieartikel in het bouwcontract.

Vraag 4 en 5

Is het gebruikelijk dat bij het ontwerp van een marineschip geen rekening wordt gehouden met de mogelijkheid en/of noodzaak om een (elektro) motor te vervangen?

Zijn bij andere Nederlandse marineschepen die beschikken over elektromotoren wel voorzieningen getroffen om een defecte elektromotor snel en effectief te kunnen vervangen?

Antwoord 4 en 5

De eisen aan de levensduur, betrouwbaarheid en onderhoudbaarheid van hoofdelektromotoren zijn zeer hoog. Daarbij geldt als uitgangspunt, voor het ontwerp van het schip en de hoofdelektromotor, dat het gedurende de levensduur van het schip niet nodig is om een hoofdelektromotor te demonteren of te verwijderen. Alle onderhoudswerkzaamheden moeten aan boord kunnen worden uitgevoerd. Het huidige defect, waardoor de verwijdering van de kapotte elektromotor toch noodzakelijk was, is dan ook een onverwachte en grote tegenvaller.

Vraag 6

Welke garantiebepalingen heeft u ingeroepen? Bent u bereid om alle garantiebepalingen uit het contract met de leverancier van de motoren naar de Kamer toe te sturen?

Antwoord 6

Defensie heeft voor het JSS een contract gesloten met de bouwer Damen Schelde Naval Shipbuilding (DSNS), niet met de fabrikant van de elektromotoren die toeleverancier is van de bouwer. Zoals vermeld in de verwervingsbrief van 5 november 2009 voorziet het bouwcontract in een garantiejaar vanaf de datum van oplevering waarin alle opgetreden gebreken worden hersteld voor rekening van de bouwer. Het schip is opgeleverd in september 2014 en dit garantiejaar is inmiddels verstreken. Daarnaast geldt een langere garantieperiode voor ontwerp en constructiefouten.

Op 17 maart jl. heeft Defensie per brief bij DSNS een beroep gedaan op het garantieartikel in het bouwcontract omdat niet wordt voldaan aan de

³ <http://marineschepen.nl/nieuws/Technische-problemen-Karel-Doorman-060415.html>

overeengekomen eisen. Het onderzoek door de fabrikant zal uiteindelijk duidelijkheid bieden over de oorzaak van het defect. Defensie heeft als onafhankelijke derde partij het Duits-Noorse classificatiebureau DNV-GL ingeschakeld om toezicht te houden op het onderzoek en de reparatie. De specifieke garantiebepalingen kunnen niet openbaar worden gemaakt omdat het om commercieel vertrouwelijke informatie gaat.

Vraag 7

Niet alle proefvaarten van Zr. Ms. Karel Doorman waren afgerond op het moment dat het schip deelnam aan de Ebola-missie; heeft dat gevolgen voor het verhalen van de schade op de leverancier?

Het JSS is in de periode november 2014 tot januari 2015 ingezet ten behoeve van de bestrijding van het ebolavirus in West-Afrika. De beproevingen van de elektromotoren waren op dat moment al voltooid. Er is dan ook geen verband tussen deze inzet van het schip en de aanspraak van Defensie op het garantieartikel.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Vuijk (VVD), ingezonden 8 april 2016 (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 2551)